

Skautská stezka pro vedoucí

Co umím a znám	Praktický život			
	Fyzická zdatnost			
	Buď připraven			
	Hledání řešení			
	Vyjadřování			
	Zručnost			
	Můj oddíl			
Kdo jsem	Já a můj život			
	Moje svědomí			
	Osobní rozvoj			
Můj kamarád	Lidé a vztahy			
	Moje vztahy			
	Komunikace mez.			
	Pomoc druhým			
Můj domov	Moje rodina			
	Naše parta			
	Družina jako tým			
Svět okolo nás	Já a demokracie			
	Já občan			
	Propojený svět			
	Různost světa			
	Příběhy naš. svět			
Příroda kolem nás	Pobyt v přírodě			
	Vnímání přírody			
	Poznávání přírody			
	Hodnota přírody			
	Šetrné chování			

				1.	2.	3.	4.
				1+1	1+1	1+1	1
				1+1	1	1+1	1
				2+1	1+1	1+1	1+1
				1	1	1	1
				1	1	1	1
				1	1	1	1
				1+1	1+1	1+1	2
				1+1	1+1	1+2	2+1
				1+1	1+1	1+1	1+1
				1+1	1+1	1+1	1+1
				1	2	2	2
				1+1	1+1	2	1+1
				1+1	1+1	1+1	1+1
				1	1	1	1
				2	2	1	1
				1	1	1	1
				1	1	1	1
				1	1	1	1
				1	1	1	1
				1	1	1	1+1
				1	1+1	1	1
				1	1+1	1	1
				1	1	1	1
				1	1	1	1
				1	1	1	1
				1	1+1	1	1

Co umím a znám	Praktický život			
	Fyzická zdatnost			
	Buď připraven			
	Hledání řešení			
	Vyjadřování			
	Zručnost			
	Můj oddíl			
Kdo jsem	Já a můj život			
	Moje svědomí			
	Osobní rozvoj			
Můj kamarád	Lidé a vztahy			
	Moje vztahy			
	Komunikace mezi			
	Pomoc druhým			
Můj domov	Moje rodina			
	Naše parta			
	Družina jako tým			
Svět okolo nás	Já a demokracie			
	Já občan			
	Propojený svět			
	Různost světa			
	Příběhy naš. svět			
Příroda kolem nás	Pobyt v přírodě			
	Vnímání přírody			
	Poznávání přírody			
	Hodnota přírody			
	Šetrné chování			

Cesta země – 1.stupeň

Přehled oblastí a bodů stezky

Po celou dobu tábora si budu udržovat pořádek a přehled ve svém stanu. D-Θ

Budu si udržovat své oblečení a boty čisté a srovnané, budu si čistit a ošetřovat zablácené boty, přišiji si utržený knoflík.

Pravidelně si budu uklízet ve svém pokoji (luxování, utírání prachu, úklid věcí, vynášení koše atd.). K-Θ

Dodržuji základní hygienické návyky (čištění zubů, umývání rukou, mytí těla atd.).

Bez dohledu dospělého dojedu na určené místo pomocí veřejné dopravy.

Koupím pro družinu jízdenku na vlak nebo autobus. D-Θ

Zjistím (vůdcem/vůdkyní) zadanou informaci pomocí telefonického rozhovoru od dospělého člověka, kterého znám.

Bud' připraven

Vyzkouším si správné přivolání první pomoci (simulovaný telefonát s operátorem). K

Prakticky ošetřím základní zranění: krvácení, popálenina, zlomenina, klíště. K

Naleznu na mapě svoji pozici (na turistické značce nebo na ulici).

Správně se obléknu do extrémních podmínek: horko, mokro, zima. K

Vím, kam a jak se obrátit v případě, že se stanu svědkem dopravní nehody, zločinu nebo mě okradou či napadnou. K

Nakreslím plánec místa, na kterém se právě nacházím.

Projdu čtyři cesty v internetové hře Bud' připraven (www.budpripraven.cz).

Fyzická zdatnost

Uplavu bez přestávky 50 metrů.

Mám alespoň 30 minut aktivního pohybu denně.

Ujedu na kole během jednoho dne alespoň 40 kilometrů.

Pravidelně se ráno otužuji.

Hledání řešení

Prokážu, že znám druhy osobních údajů, které se dají zneužít. Vím, že se proto nemají běžně nikomu poskytovat.

Vyhledám alespoň pět odpovědí na neznámé otázky s využitím tištěných encyklopedií, atlasů a slovníků.

Pomocí atlasů určím souhvězdí, rostlinu či živočicha. Uvařím pro družinu či rodinu nové jídlo podle kuchařky (najdu si recept a podle něj nakoupím).

Vyhledám ve slovníku cizích slov významy alespoň pěti slov, které neznám.

Vyjadřování

Vymyslím reklamu (plakát, letáček...) na družinovou nebo oddílovou akci, a tím na ni nalákám co nejvíce lidí. ⊖ ⊕

Napíšu článek do oddílového časopisu. ⊖ ⊕

Vysvětlím pravidla hry ostatním členům oddílu/družiny. ⊖ ⊕

Zlepší se při vystupování před ostatními v oddílu i ve škole. ⊖ ⊕

Představím svůj koníček nebo zájem ostatním členům družiny. ⊖ ⊕

Zručnost

Na výpravy si správně sbalím batoh. Dokážu si sbalit věci podle seznamu. ⚡

Vyrobím jednu věc z oblasti, která mě zajímá.

Libovolnými prostředky se pokusím výtvarně ztvárnit vybraný námět (obrázek, video, hudba, fotografie ...).

Vyzkouším si novou výtvarnou nebo rukodělnou techniku (např. plstění vlny, malování na sklo, mramorování, batikování, odlévání stop...).

Vyrobím si obal (pytlíček, krabičku...) na kamínky do hry Sacculus.

Umím uvázat turbánek.

Můj oddíl

Já a můj život

Zlepším se ve schopnosti tiše se soustředit na to, jak na mě působí věci a lidé kolem mě. Tomu, kdo mi to potvrdí, vysvětlím, jak jsem to své zlepšení poznal. K

Zlepším se ve schopnosti přemáhat svoje špatné nálady a rozmrzelosti. Za měsíc mi to potvrdí nějaký blízký dospělý a někdo z kamarádů.

Vysvětlím svým vrstevníkům, jak chápu bod zákona „Skaut/skautka je veselé mysli“. D

Ukážu na dvou konkrétních příkladech, jak i pohádka může být pravdivá. K

Přečtu si tři bajky a zapíšu si, jaké z nich plyne ponaučení. K

Vyberu pět věcí (předmět, hudební skladbu, píseň, obraz apod.), které se mi líbí, a pět, které se mi nelíbí. Pokusím se zjistit, proč se mi ty první líbí a ty druhé ne. K

Připravím na výpravě či na táboře stezku, na níž bude alespoň pět pozoruhodných či krásných přírodních detailů. D

Moje svědomí

Rozumím skautskému slibu a zákonu. K

Když něco slíbím, zaznamenám si, zda jsem to splnil/a a jestli se na mě dá spolehnout (v období, které si určím).

Alespoň ve třech situacích, na které se pamatuji a o kterých dovedu vyprávět, dokážu uznat před ostatními svou chybu a najít v ní poučení pro příště.

Zjistím, z čeho mám nejčastěji strach, a předložím záznam o tom, jak se mi jej během měsíce dařilo překonávat. R-K

Svoje osobní, skautské i školní záležitosti si udržuji v pořádku. K

Alespoň u tří příběhů (z knihy, filmu, rozhlasu apod.) posoudím, kdy se postavy příběhu chovají dobře a kdy špatně. K

Alespoň měsíc se snažím dodržovat svůj vlastní „Modrý život“, na jehož pravidlech se dohodnu se svým rádcem/rádkyní (s rodiči, vůdcem/vůdkyní, duchovním, učitelem apod.) tak, aby se co nejvíc zaměřoval na to, v čem se potřebuji zlepšit. K

Osobní rozvoj

měsíc nebudu používat výtah a jezdicí schody K

Připravím část programu družinové schůzky, a pak si s rádcem/rádkyní nebo vůdcem/vůdkyní promluví o tom, co se povedlo, co ne nebo kde jsem udělal/a chybu. D

Vyberu si jeden svůj nedostatek (např. lenost) a měsíc budu sledovat, jak na druhé nebo na mě působí, když tenhle nedostatek zvládnou, a když naopak ne. O průběhu podám na závěr zprávu někomu, komu důvěřuji. K

Nechám si od vůdce/vůdkyně, učitele nebo jiného dospělého doporučit knihu, která by pro mě mohla být přínosná. Přečtu si ji a promluví si o ní s tím, kdo mi knihu doporučil. R-K

Navštívím divadelní představení, koncert nebo výstavu a o svém zážitku napíšu krátký článek nebo o něm povím družině.

Lidé a vztahy

Dokážu, že si cením lidí a vztahů s nimi: během dvou měsíců budu lidi kolem sebe poznávat a přispívat k přátelské atmosféře. Výsledek sdělím vůdci/vůdkyni.

Během nějaké oddílové akce se pokusím tajně někomu pomáhat a dělat radost (viz např. hra „Skřítci“ – www.hranostaj.cz). R

Alespoň na třech konkrétních příkladech z poslední doby dokážu, že umím snést něco nepříjemného, když je to pro dobro druhých, nebo jim pomoci v něčem, do čeho se mi nechce.

Dva týdny si budu zvlášť všímat, jestli někomu v mém okolí (oddíl, škola, rodina...) není smutno nebo jinak zle. Pokud si toho všimnu, budu se mu/jí snažit pomoci a potěšit ho/ji.

Najdu aspoň 10 písniček, knížek nebo filmů, které jsou o dobrém přátelství. K

Moje vztahy

Sepíšu si všechny svoje dosavadní kamarády a kamarádky a u každého se pokusím zjistit, čím jsem k našemu kamarádství přispíval/a já a čím ten druhý, případně proč naše kamarádství skončilo. S výsledkem seznámím dospělého, kterému důvěřuji. R-K

Když nebudu stíhat, co jsem slíbil, omluvím se. Víím, proč je to důležité. K

Vyzkoumám, s kým se (ve třídě, v oddíle) v současné době víc kamarádím – jestli jsou to více kluci, nebo spíše holky – a pokusím se zjistit proč. S výsledkem seznámím dospělého, kterému důvěřuji. R-K

Zjistím, kde mi nejvíce utíkají sprostá slova (škola, parta, oddíl...). Pokusím se v tomto prostředí v průběhu 14 dní zlepšit. S výsledkem seznámím svou družinu.

Zjistím, co je to puberta a jaké má důsledky. Proberu to pak v rozhovoru s dospělým, kterému důvěřuji, nebo o tom vytvořím informační plakát, který vyvěsím v klubovně. K

V situaci, ve které si nevím rady, dokážu požádat o pomoc (ve škole, družině, doma), což doložím aspoň na třech příkladech.

Po dohodě s vůdcem/vůdkyní nebo rodiči se zúčastním nějaké větší akce (závod, soutěž, výprava), na níž je nutná spolupráce kluků i holek.

Komunikace mezi lidmi

Zeptám se jednoho z rodičů, kamaráda a vůdce/vůdkyně oddílu, co se jim na mém jednání líbí a co naopak ne. O tom, co mi řeknou, budu přemýšlet.

Zlepším se v tom, abych druhým neskákal/a do řeči, což mi aspoň tři lidé potvrdí.

Vůdce/vůdkyně a jeden další člověk mi potvrdí, že když někomu ublížím, dokážu se mu omluvit.

Alespoň pětkrát vysvětlím své družině nebo oddílu hru nebo předám někomu instrukce tak, aby to bylo srozumitelné a vše proběhlo tak, jak má. K

Pokusím se zjistit, kvůli čemu nejčastěji dochází v mém okolí (v družině, u nás doma nebo ve třídě) ke konfliktům, a o svém zjištění si promluvím s vůdcem/vůdkyní nebo jiným dospělým, kterému důvěřuji. ☞

Spolu s rádcem/rádkyní (vůdcem/vůdkyní, rodičem) si pro sebe vymyslím trénink pozornosti a naslouchání. ☞

Moje pomoc druhým

Budu si všímat drobných potřeb druhých (podržím dveře, podám předmět, přinesu něco z vedlejší místnosti...) a budu na ně vhodně reagovat.

Společně s družinou se zúčastním nějaké dobrovolné pomoci potřebným (návštěva domova důchodců, sbírka pro psí útulek, zábavné odpoledne pro dětský domov ...).

Vyrobím s družinou dárky pro obyvatele domova důchodců (nebo děti z dětského domova) a předáme jim je k Vánocům (nebo Velikonocům či jiné příležitosti).

Zúčastním se roznášení Betlémského světýlka.

Alespoň měsíc si povedu přehled o tom, s jakými žádostmi o pomoc se na mě druzí obraceli, a jestli jsem jim opravdu dokázal pomoci.

Moje rodina

Poprosím rodiče, babičku, dědečka, aby si se mnou povídali o svém dětství, ukázali mi staré rodinné fotky apod. K-Θ

Dokážu rodičům a prarodičům vysvětlit svoje názory a přání (do jakých kroužků chci chodit...). K-Θ

Vezmu si na starost nějaký úkol, se kterým budu rodičům doma pravidelně pomáhat (luxování v mém pokoji, vynášení koše, menší nákupy...), a budu se snažit, aby na mě bylo spolehnutí. K-Θ

Udělám radost svým rodičům tím, že jim připravím malé překvapení (dárek, vyzdobím stůl, nakreslím obrázek, udělám výrobek...).

Θ

Naše parta

Vyrazím se svými kamarády (ze školy, družiny...) na nějakou akci, kterou si sami naplánujeme (kino, divadlo, účast na sportovním klání...). D-Θ

Všímám si, zda v naší partě (v rámci družiny, třídy...) nestojí někdo stranou a pokud ano, snažím se s ním kamarádit. D-Θ

Budu sledovat, jakým činností se v družině/oddílu věnujeme, a dokážu popsat rádci/rádkyni nebo vůdci/vůdkyni, které z nich mě baví nebo nebaví a proč. D-Θ

Pro náš oddíl či družinu vymyslím zajímavou činnost na dlouhé chvíle, například při čekání na vlak. ⊖⊖

Převyprávím příhodu, kterou jsem zažil, a to tak, aby mému vyprávění ostatní se zájmem naslouchali. ⊖⊖

Sepíšu si, co se mi na naší partě (družině) líbí a proč. ⊖

Družina jako tým

Sepíšu si, co mohu nabídnout své družině (v jakých činnostech se vyznám, co mě baví), a pobavím se o tom s rádcem/rádkyní. ⊖

Vysvětlím, co mají v našem oddíle na starost oddílový vedoucí, oddíloví rádci, podrádci a co jednotliví řadoví členové. ⊖

Spolu s dalšími členy družiny připravím hru na družinovou nebo oddílovou akci. ⊖⊖

Já a demokracie

Ujasním si, jaká jsou moje práva a povinnosti (co bych měl/a dělat a co můžu dělat) v oddíle.

Zjistím, co to jsou lidská práva, a pět si jich zapíši.

Projdu si (např. podle kroniky) hry a činnosti, které jsme za poslední měsíc v oddíle dělali. Zhodnotím, jak se mi dařilo dodržet pravidla her, a vymyslím, jak se z toho poučit.

Já občan

Zjistím o důležité osobnosti z našeho města (například starosta, zastupitelé, primář nemocnice, soudce, ředitel školy, majitel nebo ředitel velké firmy v obci...) bližší údaje (jak se jmenuje, jaké má vzdělání, co zajímavého v poslední době udělal) a jaké má hlavní pracovní povinnosti.

Najdu na mapě nebo ukážu ostatním přímo, kde je obecní/městský úřad, a vysvětlím, co se v této instituci odehrává.

Zjistím, z jakého rozhodnutí/předpisu vyplývá u nás v obci výše poplatků za psa a způsob třídění odpadu.

Propojený svět

Zjistím, z jakých zemí pochází zelenina, kterou prodávají v obchodu nejbližší mého bydliště.

Zjistím, co všechno z věcí, které během jednoho dne použiji (oblečení, psací potřeby, nábytek, elektronika...), je vyrobeno z ropy.

Zjistím, co je to Fair Trade.

Zjistím, v jakých zemích bylo vyrobeno oblečení, které běžně nosím.

Různost světa

Nebudu se posmívat ostatním za jejich odlišnost, vzhled, schopnosti, místo bydliště, způsob mluvení atd. (nejen v oddíle, ale i ve třídě)-

Najdu a poslechnu si tři písničky (takové, které neznám, a každou od jiného interpreta či z jiné země) v jiných jazycích než čeština, slovenština a angličtina. U každé si řeknu, zda se mi líbí, či ne, a u té, která se mi líbí nejvíc, si najdu překlad slov, abych jí rozuměl.

Navštívím památku, která se váže k různým národnostem na našem území.

Zúčastním se akce s mezinárodní účastí nebo akce v zahraničí.

Příběhy našeho světa

S družinou vytvořím mapu kulturních památek nebo jiných kulturních zajímavostí okolí – hradů, zřícenin, kostelů, božích muk, kapliček ...

Zjistím, jaké hry hráli moji prarodiče, když byli malí (nebo jaké měli hračky nebo jaké byly jejich domácí povinnosti).

Najdu na leteckém snímku (ortofotomapě) a na historické mapě (staré alespoň 50 let) místa, kde bydlím a kde je naše klubovna.

Po poradě s vedoucím najdu ve vlastivědných sbornících, knihách o historii mého regionu nebo v kronikách zajímavou událost z doby před mým narozením a přiblížím ji družině.

Zúčastním se tradiční akce v obci nebo v regionu (tradiční trhy, historické trhy, festival ...).

Pobyt v přírodě

Rozdělám oheň na ohništi, které sám postavím. Ohniště správně zahladím.

Vlastní vinou nevynechám ani jednu ze čtyři po sobě následujících výprav (podle toho, jak často jezdí oddíl na výpravy). Na všech těchto výpravách budu mít dobře sbaleno a budu mít správné vybavení.

Na výpravě najdu a ukážu družině běžné jedovaté rostliny a houby.

S pomocí mapy a zadané trasy povedu část výpravy.

Vnímání přírody

Na výpravě nebo na táboře si najdu dva podobné stromy (nebo dvě hory, skály, dva brouky...). Do zápisníku si zapíšu, v čem se shodují a v čem se liší.

Libovolným způsobem se pokusím umělecky zobrazit něco hezkého v přírodě nebo vyjádřit, jak na mě příroda působí (nakreslím obrázek, napíšu básničku nebo povídku, udělám několik fotografií, koláž apod.).

Vyberu si knihu příběhů o přírodě (např. od Setona, Curwooda, Londona) a přečtu si aspoň jeden příběh.

Poznávání přírody

Na výpravách, táboře, v okolí domova nebo na chalupě najdu a naučím se poznávat nové druhy rostlin, živočichů nebo hub. Počet určím předem po poradě s vedoucím nebo jiným vhodným hodnotitelem.

Na výpravě nebo na táboře najdu deset druhů rostlin, živočichů nebo hub, které znám. Ukážu je ostatním, řeknu jejich název a vysvětlím jejich roli v přírodě (v jakém žijí prostředí, co potřebují k životu, čím se živí, čím jsou potravou).

Na noční obloze najdu tři souhvězdí, která znám, a tři, která určím s pomocí mapy hvězdné oblohy.

Hodnota přírody

Na táboře budu udržovat pořádek na tábořišti, postarám se o to, aby se nikde nepovalovaly odložené věci a odpadky.

Začnu se pravidelně starat o kus zahrady doma, o pokojové květiny nebo o domácí zvíře (pes, králíci, rybičky...). Zjistím, co potřebují k životu, a zajistím jim dobré životní podmínky.

Vyberu si nějaké místo v přírodě (kus lesa, louku, bažinu, skálu) a pokusím se vypátrat, jak se na jeho vývoji a dnešním vzhledu podílela lidská činnost.

Zhotovím užitečný hezký výrobek z materiálu, který sám/a najdu a seberu v přírodě (např. svícen ze samorostu nebo z kamene).

Šetrné chování

Připravím pokus: na zahradě zakopu zhruba 10 cm pod zem ohryzek od jablka, list papíru, plechovku, PET lahev, kus skla. Po půl roce vše vykopu a pozoruji stav věcí. Výsledky zapíšu do tabulky a pokusím se je vysvětlit.

Vyberu si jedno běžné jídlo (potravinu) a nakreslím a popíšu proces jeho zpracování: od začátku do konce (např. obilí na poli – sklizeň – odvoz – umletí mouky – upečení chleba – odvoz do obchodu).

Po dobu alespoň tří měsíců třídím doma odpad. Pokud již doma odpad třídíme a třídíme jen 2–3 nejzákladnější druhy, začnu třídít nový druh odpadu.

Cesta vody – 2.stupeň

Praktický život

Vezmu si doma na starost nějakou pravidelnou práci (v bytě, na zahradě) a začnu ji pravidelně dělat. K⊖

Pomohu doma při velkém úklidu. K⊖

Podle seznamu zajistím větší nákup domů nebo pro oddíl. Vezmu si na starost péči o nějakou část oddílového nebo družinového vybavení a zajistím jeho údržbu a opravy. D
O

Na zastávce MHD, vlaku nebo autobusu najdu v jízdním řádu, kdy jede nejbližší vlak nebo autobus.

Vyřídím telefonát s někým, koho osobně neznám.

V průběhu období, které si určím, si zaznamenávám své peněžní příjmy a výdaje a s rodiči nebo s vůdcem/vůdkyní si promluvíme o tom, za co utrácím zbytečně moc peněz a jak bych mohl ušetřit. K

Pošlu balík nebo doporučený dopis poštou. K

Fyzická zdatnost

Zúčastním se sportovní soutěže.

Naučím se nějakou novou sportovní aktivitu.

Po dobu dvou měsíců se pravidelně věnuji sportovní činnosti (cvičení, běhání, plavání ...).

Po dobu dvou měsíců chodím pravidelně hrát fotbal, volejbal nebo nějakou jinou kolektivní hru.

Zúčastním se dvou sportovních výprav (na kolech, na běžkách apod.).

Bud' připraven

Znám a předvedu zásady život zachraňujících úkonů: masáž srdce, umělé dýchání, zastavení krvácení. Aktivně se zúčastním nácviku první pomoci obsahujícího přivolání pomoci, postup podle instrukcí, život zachraňující úkony, přenos zraněného. Kč

V neznámém městě dorazím podle plánu do určeného bodu. Na simulovaných příkladech si vyzkouším jednání v krizových situacích: autonehoda, krádež, napadení.

Dokážu se správně vybavit a obléci na zimní náročnou výpravu. Kč

Hledání řešení

Napíšu článek (např. do oddílového časopisu) s využitím informací z encyklopedií a internetu (minimálně ze tří různých zdrojů).

Doporučím družině alespoň tři zajímavé internetové stránky nebo publikace související s tématem, kterému se právě věnujeme. ⊕⊖

Porovnám dva časopisy pro svou věkovou kategorii a představím ostatním pozitiva a negativa obou z nich.

Vyhledám alespoň pět odpovědí na neznámé otázky s využitím internetu.

Dokážu podle návodu zprovoznit a používat přístroj (GPS, mobilní telefon, fotoaparát...).

Vyjadřování

Zkusím vytvořit příspěvek do skautských médií (časopis, Teepek...).

Napíšu nebo zprostředkuji družině svůj názor na přečtenou knihu, shlédnutý film, navštívené webové stránky apod. ⊕⊖

Zjistím, v čem bych měl zlepšit svůj mluvený projev, a začnu na tom soustavně pracovat.

Naučím družinu novou (i pro mne) deskovou hru – vysvětlím pravidla, zodpovím otázky. ⊕⊖

Vystoupím s vlastním „číslem“ (přednes, hudba, zpěv, kouzla...) na nějaké veřejné akci (ne pouze pro oddíl).

Zručnost

Podle seznamu si sbalím sám batoh nebo jiné zavazadlo na delší pobyt mimo domov (tábor, škola v přírodě, hory). ⚔

Sám vyrobím ozdobný předmět (ozdobu, vyšívaný ubrousek, model letadla apod.).

Budu bezpečně používat vybrané nástroje (např. nůž, sekeru, pilu, šicí náčiní...) a udržovat je v bezvadném a funkčním stavu. K-

Vymyslím a připravím výzdobu klubovny k různým příležitostem (Vánoce, návštěvní den pro rodiče, tématická nástěnka...).

Vyrobím předmět (postavu nebo zvířátko) z keramické hlíny nebo moduritu.

Složím tři origami (japonské skládačky z papíru).

Můj oddíl

Já a můj život

Zjistím, v čem se můžu spolehnout na sebe a v čem na ostatní členy své družiny.

K

Dokážu se určitou dobu soustředit na nějakou důležitou otázku (např. „Co se mi včera skutečně povedlo?“, „Komu bych v oddíle měl víc pomáhat a proč?“). O výsledku si popovídám s někým, komu důvěřuji. R-K

Umím u pěti různých her určit, kvůli čemu je vlastně hrajeme (jaký je jejich smysl). K

Umím vysvětlit, jaký je rozdíl mezi posláním a zaměstnáním. K

Vyberu si umělecké dílo, které se mi líbí (obraz, kniha, hudba, stavba ...), a vysvětlím, proč se mi líbí. K

Pro svoje kamarády uspořádám přehlídku svých oblíbených písní (skladeb) a doplním to výkladem, proč se mi líbí. R

Vytvořím si svůj osobní erb nebo vymyslím své osobní heslo.

Po dva týdny si budu každý den psát deník o tom, co jsem zažil/a, jaké při tom byly mé pocity a co jsem si myslel/a. K

Moje svědomí

Přemýšlím o tom, co to znamená „žít skautsky“, a snažím se tak žít i mimo oddíl.-

V rozhovoru s dospělým, kterému důvěřuji, umím na konkrétních příkladech ze svého života ukázat, jak se skutečně rozhoduji v otázkách morálního jednání. R-K

Určím si, ve kterých situacích budu v následujících dvou měsících zvyšovat svou odvalu a statečnost, a poté o výsledku podám zprávu. K

Vyberu si po dohodě s rodiči domácí povinnost, s níž mám problém, a alespoň dva měsíce se ji budu snažit zodpovědně plnit. R-K

Seznámím se alespoň s jedním dalším souborem pravidel morálního života (Desatero, zákony Lesní moudrosti, Bušido samurajů, morální kodex buddhismu apod.) a porovnáám je se skautským zákonem. K

Vůdce/vůdkyně nebo rádce/rádkyně mi potvrdí, že se mi podařilo obstát ve třech konkrétních náročných situacích oddílového života (zranění, bouřka, konflikt, nároky na trpělivost, odvahu, sebezapření ...) D-K

Svůj vlastní „Modrý život“, na jehož pravidlech se dohodnu s rádcem/rádkyní (s rodiči, vůdcem/vůdkyní, duchovním, učitelem apod.) budu dodržovat alespoň dva měsíce. K

Sestavím si svůj žebříček alespoň deseti hodnot (co je pro mě v životě důležité: např. rodiče, skauting, přátelství, peníze ...)

Osobní rozvoj

Během dvou měsíců se budu věnovat činnostem, které mě nemusí bavit, ale jsou nutností (vyberu si například z úklidu klubovny nebo vlastních věcí, učení do školy, pomoci doma, stavby tábora ...).

Vyberu si nějakou oblast života, která mě obzvlášť zajímá, a budu se

snažit dozvědět se o ní co nejvíce (četbou časopisu, knih, debatou, pomocí internetu ...). Na základě toho, co se dozvím, připravím pro svou družinu malou přednášku, hru, kvíz apod.

Najdu si spolehlivý lék proti nudě, napíšu si na něj recept a budu ho pravidelně užívat.

Vyberu si pět uměleckých děl (staveb, obrazů, skladeb ...) a porovnáám je mezi sebou (čím se liší, co mají společného, jak na mě působí apod.). K

Lidé a vztahy

Vím, proč je důležité umět odpouštět druhým i sobě, a také odpouštět druhým i sobě dokážu. Zkusím vymyslet způsob, jak se to na mě pozná. K

Napíšu si, jaká pravidla platí pro život v oddíle, ve škole a u nás doma, a pokusím se přijít na to, proč je správné je dodržovat. Pak si o tom promluvím s vůdcem/vůdkyní nebo jiným dospělým. K

Na příkladu minimálně tří konkrétních konfliktů (v oddíle i mimo něj) prokážu, že chápu, proč konflikty vznikají a jak se dá pomáhat jejich přátelskému řešení. K

Pomocí internetu nebo jinak si najdu „přítele na dálku“ a začnu si s ním psát.

Dva měsíce se budu v oddíle (ve škole, v místě bydliště, v zájmovém kroužku...) věnovat tomu, kdo je v tomto prostředí nový nebo osamělý.

Celý týden se budu snažit řešit všechny rozepře v klidu bez hádek, nadávání a skuhrání. Vždy se pokusím najít kompromis. Každý večer se zamyslím nad tím, jak se mi to dařilo.

Moje vztahy

Vyberu si jednoho ze svých kamarádů (v oddíle nebo mimo něj), zamyslím se nad tím, jak by se naše kamarádství dalo zlepšit, a aspoň dva měsíce se o to budu snažit. S výsledkem seznámím dospělého, kterému důvěřuji, i dotyčného kamaráda.

Ve třídě se budu snažit kamarádit s klukama i holkama.

Vím, proč je špatné pomlouvat svoje spolužáky a kamarády, a proto se tomu budu alespoň dva měsíce co nejvíc vyhýbat. S výsledkem seznámím svou družinu.

Přečtu si knihu, kterou mi doporučí můj vůdce/vůdkyně nebo jiný zodpovědný dospělý, o tom, co přináší puberta do života chlapců

a děvčat. S dotyčným si pak o knize pohovořím. R-K

Zjistím s pomocí dospělého člověka, čemu se říká „zneužívání dětí“ a jak se mu mohou děti bránit. R-K

S družinou nebo oddílem se zúčastním společenského oběda, při kterém budeme dodržovat základy společenského chování a stolování. K

Spolu s družinou/oddílem absolvuji několik programů zaměřených na rozvoj vzájemné důvěry (např. „vodění slepého“, jištění v lanovém centru ...). ☺

Komunikace mezi lidmi

Pokusím se zjistit, v jakých situacích nejčastěji špatně chápu druhé lidi (kamarády, rodiče, rádce/rádkyně, učitele apod.), a čím je to způsobené. O svém zjištění si promluvím s vůdcem/vůdkyní nebo jiným dospělým, kterému důvěřuji. ←

Alespoň ve třech diskuzích v rámci oddílu dokážu srozumitelně zdůvodnit svůj názor na určitou věc, nebo mi vůdce/vůdkyně (učitel) potvrdí, že jsem se v tom za poslední dva měsíce zlepšil. ←

Během tří oddílových akcí (alespoň jedna bude výprava) si budu pečlivě všímat toho, jakou náladu mají členové mojí družiny, a po skončení se jich zeptám, jestli jsem pozoroval/a správně. ☺

Na filmových scénkách bez zvuku dokážu správně určit, jak se lidé na nich cítí nebo jaký mají právě mezi sebou vztah. ←

Vyberu si jednoho člověka, se kterým se často vídám, a při pěti setkáních se mu budu snažit pořádně naslouchat. Po skončení sepíšu, co jsem během té doby o něm i o sobě zjistil/a.

Pokusím se vymyslet, jak bych mohl pomoci řešení konfliktů, ke kterým nejčastěji dochází v mém okolí (v družině, u nás doma nebo ve třídě), a o svém návrhu si promluvím s vůdcem/vůdkyní nebo jiným dospělým, kterému důvěřuji. Κ

Moje pomoc druhým

Jeden měsíc budu „tajně“ pomáhat někomu z rodiny, oddílu či třídy (viz hra Skřítkci na www.hranostaj.cz).

Budu se několikrát aktivně podílet na vymyšlení a uskutečnění dobrovolné pomoci těm, kteří ji od nás potřebují.

Zúčastním se s oddílem projektu na podporu některé významné charitativní akce (např. Pomozte dětem!, Postavme školu v Africe apod.).

Zjistím si, které hlavní organizace u nás pomáhají potřebným lidem a jak. Κ

Alespoň dva měsíce budu pravidelně pomáhat nějakému studijně slabšímu kamarádovi s přípravou do školy.

Přispěji na nějakou charitativní sbírku částkou alespoň 50 Kč, kterou si ušetřím.

Moje rodina

Budu si všímat, jestli nepotřebují rodiče, babička a děda nebo sourozenci s něčím pomoci a sám se jim s pomocí nabídnu. Θ

Představím rodině, co rád dělám ve svém volném čase (vysvětlím jim, co umím nového, co mě na kroužku baví atd.) Θ

S pomocí rodičů/příbuzných namaluji rodový strom, uvedu v něm svoje sourozence, rodiče, tety a strýčky, bratrance a sestřenice, dědečky a babičky – u každého se pokusím zjistit místo a datum narození, a také kde bydlí a čím se zabývá. Θκ

Srovnám tradice naší rodiny (jak slavíme narozeniny, Vánoce...) s rodinou kamaráda.

Θ

Naše parta

Připravím pro svou družinu nějakou aktivitu mimo pravidelnou schůzku.

Pomohu kamarádovi/kamarádce, aby se v nové partě (třídě, oddíle, kroužku) cítil/a dobře, seznámím jej/ji s našimi pravidly a rituály. Θ

Všímám si, zda vše, co v partě děláme, je správné, a najdu-li něco, co se mi nezdá, vysvětlím ostatním proč. ÐΘ

Se svou partou vyzveme jinou partu ke sportovnímu turnaji či k jiné společné aktivitě.

ÐΘ

Připravím si pro ostatní hru či aktivitu, při které se jeden o druhém více dozvíme. ÐΘ

Zjistím, kdy mají členové naší party narozeniny a svátky, a dokážu je potěšit maličkostí třeba i mimo toto období. Θ

Popíšu, co dělá naši partu naší partou, co je pro nás charakteristické, bez čeho bychom to nebyli my. Mohu to ztvárnit například jako družinové album, reklamní leták, nástěnku nebo web. Θ

Družina jako tým

Snažím se, abychom zdárně dokončili úkol, pro který jsme se s družinou rozhodli. Ð-Θ

Zúčastním se se svou družinou Svojsíkova závodu. Ð-Θ

S družinou uvařím jídlo o několika chodech. Ð-Θ

Naplánuji s družinou družinový výlet. Ð-Θ

Já a demokracie

Sepíši pravidla, která bude nutné dodržovat během cyklistického výletu družiny/oddílu.

Vzpomenu si, co z toho, co jsem poslední dobou udělal, někoho omezovalo, či ho jinak poškodilo. Vymyslím, jak si počínat příště, abych tím nikoho neomezoval, a budu se tím řídit.

Zúčastním se programu/hry na téma skautského zákona, který povede k diskusi o jeho účelu a dodržování.

Společně s ostatními v oddíle připravíme pravidla provozu klubovny či táborový řád. Domluvenými pravidly se budu řídit.

Já občan

Zúčastním se nějaké větší práce na pomoc blízkému okolí – sázení stromků, budování dětského hřiště apod.

Vytvoříme spolu s družinou seznam toho, co je v klubovně problematické a co by se mělo nebo mohlo zlepšit, a alespoň jednu věc z toho i uděláme.

Propojený svět

Představím si, že ve sbírce vyberu 1000 Kč. Jen na mně záleží, komu ve svém okolí peníze dám. Podmínkou je, že musí jít na dobrou a konkrétní věc. Své rozhodnutí zdůvodním před družinou. Pokud to zkusilo více z nás, společně s družinou poté vybereme, který nápad byl nejlepší.

Vypátrám blízkou veřejně prospěšnou (např. humanitární, charitativní, ochránářskou) organizaci, a pozdravím jejího ředitele.

Sám si vyhledám a shlédnu pořad o pomoci potřebným (práce s menšinami, sociální pracovníci, práce s drogově závislými, práce v zahraničí ve školách, na misiích...).

Zjistím, kde ve světě pomáhá naše armáda a co přesně tam dělá.

Různost světa

Při návštěvě cizí země si napíšu 5–10 věcí, které jsou tam jiné než u nás, a zjistím, proč to tak je.

Najdu ve svém okolí člověka, který je obětí předsudku, a poslechnu si, jaké to je.

Najdu deset vtipů, které se týkají každý jiného předsudku, s tím, že u každého pojmenuji předsudek, kterého se vtip týká.

Navštívím památku, která připomíná netolerantní postoje některých lidí k menšinám nebo jiným omezovaným skupinám (synagoga, památník, katovna, kostel, ženský klášter).

Příběhy našeho světa

Najdu zajímavý příběh z historie skautingu v naší obci, v naší zemi nebo v zahraničí a seznámím s ním ostatní (vyprávěním, scénkou i jakkoli jinak).

Dokážu vypátrat, jak se ve které době stavělo, proč tomu tak bylo a proč docházelo ke změnám (např. proč románské budovy měly malá okna a dveře, proč se přestaly stavět hrady a začaly se stavět zámky, proč byly barokní stavby tak zdobené, proč se první továrny stavěly u řek, proč se začaly používat panely).

Nacvičím s družinou místní pověst jako scénku a předvedu ji vlčatům. Dovyprávím nedokončený příběh několika způsoby tak, aby nebyla porušena logika událostí.

Sám nebo s družinou se zamyslím, co všechno z toho, co jsem za poslední rok dělal, bych nemohl dělat, kdyby u nás stále byl komunismus, a libovolnou formou to přiblížím družině, oddílu nebo spolužákům.

Přečtu si tři biblické příběhy, jako jsou například v knize Katedrála moudrého písaře, Velký příběh Bible, Příběhy z Bible či Malá dětská Bible.

Pobyt v přírodě

Přespím v přírodě s běžným vybavením.

Najdu vhodné místo (rovné, suché) k přespání pod stanem, s kamarádem postavím stan.

Na výpravě nebo na táboře uvařím chutný čaj z přírodních surovin (z bylinek, lesního ovoce, šípků).

Na výpravě nebo na táboře najdu a přinesu vhodné dříví na vaření, připravím ohniště a závěs pro vaření v kotlíku a během vaření budu udržovat oheň.

Vysvětlím nováčkům, jak se chovat v přírodě, a zdůvodním jednotlivá pravidla chování.

Přenocuji pod širákem.

Vnímání přírody

Najdu si v přírodě místo, které mám rád, a kde je mi dobře (v okolí bydliště, na chalupě). Toto místo budu častěji navštěvovat a pozorovat, jak se během roku mění. Změny se pokusím zachytit, např. fotografií, kresbou, textem či jinak.

Do oddílového nebo táborového časopisu, do kroniky apod. napíšu krátký příběh o svém silném zážitku v přírodě (noční zvuky při hlídce, východ slunce nad rybníkem, setkání s kancem apod.).

Na výpravě (nebo v okolí tábora, na chalupě apod.) se pokusím najít různé stopy historie okolní krajiny (např. staré patníky, zbytky cest, alej stromů...) Svá pozorování si zapíšu nebo zakreslím do jednoduché mapky.

Poznávání přírody

Na táboře (nebo na výpravě, v okolí bydliště, na chalupě) najdu čtyři různá prostředí (např. pole, louku, les, rybník). Pro každé z těchto prostředí vymyslím a popíšu jeden příklad reálného potravního řetězce (nejlépe tak, aby do něho byly začleněny organismy, které jsem v daném prostředí pozoroval).

Na noční obloze najdu co nejvíc souhvězdí, která znám, a tři nová s pomocí mapy hvězdné oblohy. Najdu a převyprávím alespoň jeden mýtus, který se k jednomu souhvězdí váže.

Pokud chovám domácí zvíře či pěstuji rostliny, zjistím podrobnější informace o tom, co potřebují k životu (od zkušeného chovatele, z kvalitní knihy), a zajistím jim dobré životní podmínky. Zájemcům umím vysvětlit, proč je potřeba se o to zvíře nebo tuto rostlinu starat

tak, jak se starám já. Svou rostlinu nebo zvíře pravidelně pozoruji a snažím se lépe porozumět nárokům rostlin a chování zvířat.

Naučím se poznat chráněné druhy rostlin a živočichů, které se vyskytují v našem regionu. Dostupnou část z nich si prohlédnu na jejich přirozených stanovištích.

Hodnota přírody

Vypěstuji ze semínka rostlinu (pokojevou, zahradní, strom) a tři měsíce sleduji a zaznamenávám její vývoj.

Na výpravách nebo v okolí tábora najdu místo v přírodě, které považuji za krásné. Toto místo ostatním buď ukážu a vysvětlím, proč se mi líbí, nebo jakýmkoli jiným způsobem (fotografiemi, kresbou, textem, pantomimou, scénkou) přiblížím svůj pohled na něj.

Vyberu si nějakou rostlinu, houbu nebo zvíře, která nemají na první pohled žádný užitek (jedovatá houba, lišejník, mech, slimák ...), a vysvětlím ostatním, jaký má význam v přírodě.

Šetrné chování

Znám značky „ekologicky šetrný výrobek“ a „produkt ekologického zemědělství“ a vím, co znamenají.

Spočítám, kolik jsem během jednoho dne spotřeboval vody při běžné činnosti doma a porovnáím to se svou spotřebou vody za běžný den na táboře.

Během dvou týdnů budu sledovat a zapisovat, kolik jsem použil věcí určených na jedno použití (kelímek na limonádu, PET láhev, sáček na rohlíky, který pak vyhodím ...). Po měsíci své pozorování vyhodnotím a rozmyslím si, které jednorázové věci bych mohl nahradit takovými, které můžu použít víckrát (sklenička místo kelímku, sáček na rohlíky z domova...), nebo které vůbec nepotřebuji. Další měsíc se pokusím nahradit alespoň tři věci na jedno použití věcmi, které můžu použít vícekrát.

Vysvětlím nováčkům, jak mají zacházet s odpadem na výpravě – co mohou zakopat a proč, a co musí odnést zpátky domů a proč.

Seženu seznam kosmetiky, která není testovaná na zvířatech, zjistím, kde se dá koupit, a uvedu zdroj svých informací.

Můj začátek

Umím přivolat první pomoc a prakticky ošetřit základní zranění: krvácení, popálenina, zlomenina, klíště.

Rozumím skautskému slibu a zákonu.

Prokážu schopnost v tichu aspoň tři minuty soustředěně naslouchat.

Sepíšu si všechny svoje dosavadní kamarády a kamarádky a u každého se pokusím zjistit, čím jsem k našemu kamarádství přispíval já a čím ten druhý, případně proč to naše kamarádství skončilo.

Cesta vzduchu – 3.stupeň

Praktický život

Na výpravě nebo na táboře připravím s družinou oběd pro oddíl. Ⓓ

Po dohodě s rodiči se doma naučím zacházet s jedním nebo několika spotřebiči (například myčka, pračka, sporák, žehlička) a budu je pravidelně používat, abych pomohl rodičům. Ⓐ

Doma nebo v oddíle opravím nebo vylepším nějakou věc (opravím si kolo, nabrousím a navoskuji lyže, natřu nábytek na chalupě, opravím oddílový vozík apod.)

Na internetu vyhledám nejvhodnější vlakové nebo autobusové spojení na výpravu a zpět (včetně přestupu).

Dokážu si ušetřit na věc, kterou si chci koupit.

Pomocí internetového nebo papírového formuláře provedu objednávku zboží, na kterém jsme se domluvili s rodiči nebo vůdcem/vůdkyní. Ⓐ

Fyzická zdatnost

Uplavu bez přestávky 100 metrů.

Vyzkouším s družinou nějakou novou skupinovou sportovní aktivitu (softball, lakros, frisbee...). Ⓓ

Každý den po dobu dvou týdnů ujdu pěšky alespoň čtyři kilometry.

Pravidelně ráno snídám a celý den dodržuji pitný režim. K

Bud' připraven

Předvedu simulovanou záchranu tonoucího mnou (v takové fyzické kondici a plavecké schopnosti, jaké jsem). K

Zúčastním se se správným vybavením výpravy do hor. K

Po dohodě s vůdcem/vůdkyní předvedu na družinovce praktickou ukázkou ošetření nejméně sedmi různých úrazů (např. krvácení z nosu, z ucha, z tržné, sečné či bodné rány, pád na hlavu, bezvědomí, podezření na zlomeninu, zanesené odřeninny, uříznutý prst). D-Θ

Zúčastním se debaty o šikaně (v oddíle, ve škole apod.).

Zúčastním se programu, ve kterém je třeba orientace v nesnadném terénu nebo v noci.

Zúčastním se bivakování (přenocování s minimálním vybavením).

Hledání řešení

Sepíšu na oddílovou vývěsku nebo do místního tisku text o našem oddíle, který bude obsahovat všechny informace důležité pro případné nováčky a jejich rodiče.

U dvou problémů, které mají více možných řešení, vyberu nejlepší řešení a řeknu, proč jsem jej zvolil.

Vymyslím kritéria, podle kterých se mohu rozhodovat při nákupu potřebné věci do klubovny, domů či pro sebe.

Udělám koláž z reklam, kde bude na jedné straně uvedeno, co říká reklama, a na druhé, co naopak zatajuje či nezdůrazňuje. Proberu svůj výtvar s družinou.

Najdu informace k výpravě, rodinnému výletu apod. Sám vše naplánuji – dopravní spojení, přiměřená trasa, počasí, mapa, zajímavosti...

Doporučím družině alespoň tři zajímavé knihy, které bychom mohli využít v družinovém programu, a vysvětlím, které v nich obsažené informace by se nám mohly hodit. ☺☹

Vyjadřování

Připravím prezentaci oddílu, družiny nebo skautingu na akci pro veřejnost.

Vysvětlím ostatním členům družiny složitější zadaný úkol (pravidla hry, postup vaření nebo stavby...).

Postarám se o nováčka tak, že mu předám všechny informace potřebné pro chod schůzek a výprav, a alespoň dva měsíce mu budu k dispozici, nebude-li si s něčím vědět rady.

Přispějí do některého internetového fóra s tématickým zaměřením souvisejícím se skautingem.

Připravím obsahově několikadílný seriál krátkých prezentací (formou novin, výstavky, rozhlasové, televizní či internetové prezentace) na téma skauting.

Zručnost

Naučím se pracovat s novým nástrojem (např. dláto, hoblík, poříz, vrták, špachtle).

S družinou vyrobím větší užitečný předmět nebo něco postavím či sestavím (táborovou stavbu, kus nábytku apod.). ☐⊖

Vyrobím předmět, který budu moci později použít (svážu blok, vyřežu lžíci, vyrobím hudební nástroj...).

Umím prakticky používat kolmou, šikmou a prodlužovací vazbu.

Můj oddíl

Já a můj život

Pokusím se zjistit, co a proč mi dělá radost (napíšu si o tom zápis do deníku, pohovořím o tom s někým, komu důvěřuji, zúčastním se debaty o tom apod.).

Připravím (např. pro družinu) prezentaci o osobě, která je mým vzorem.

Prokážu na konkrétních případech (ze života, z dějin, z literatury apod.), že dokážu uvažovat o smyslu vlastního jednání i jednání druhých lidí. K

Vyberu si z knih tři případy poslání a ostatní (třeba družinu) s nimi seznámím.

Zlepším se ve schopnosti obnovovat svou vnitřní radost a pokoj způsobem, který si sám vyberu (poslech hudby, procházka přírodou, modlitba apod.). R-K

Dokážu vysvětlit základní náboženské symboly (kříž, Davidova hvězda, jing-jang, půlměsíc apod.). R-K

Připravím pro družinu aspoň půlhodinový program věnovaný umění, které se mi líbí (obrazy, fotografie, hudba, písničky, výtvarná díla), a pokusím se přiblížit, co se mi na něm zvláště líbí. D

Vyrobím si „sešit pocitů“, který obsahuje alespoň osm mých pocitů. Ke každému pocitu nakreslím obrázek nebo přilepím výstřižky z časopisu, které vyjadřují daný pocit.

Moje svědomí

R-K

Moje družina a vůdce/vůdkyně mi potvrdí, že se dokážu za své nedostatky a chyby omluvit. Opakovaně prokážu, že se dokážu spolehlivě alespoň den starat o mladší děti (sourozence, členy oddílu...). K

Během půl roku se dokážu zachovat ve třech náročných situacích tak, že budu druhým oporou, což mi potvrdí moje družina (rodina, vůdce/ vůdkyně, učitel či jiný zodpovědný dospělý).

Vyberu si své dvě dobré a dvě špatné vlastnosti. Během jednoho měsíce se budu snažit dobré vlastnosti rozvíjet a ty špatné odstraňovat. Průběh si budu zaznamenávat a nakonec si o tom promluvím s někým, komu důvěřuji.

Svůj vlastní „Modrý život“, na jehož pravidlech se dohodnu se svým rádcem/rádkyní (s rodiči, vůdcem/vůdkyní, duchovním, učitelem), budu dodržovat alespoň půl roku. K

Představím družině svého oblíbeného hrdinu (třeba z knihy nebo filmu) a vlastnosti, které se mi na něm líbí.

Osobní rozvoj

Při plnění náročnějšího úkolu (stavba něčeho na táboře, velký úklid klubovny, projekt do školy) hospodařím s časem tak, že úkol zvládnou ve stanovené době. K

Mám přehled o knihách a časopisech, které souvisí s některým z mých koníčků nebo zájmů a pravidelně je čtu. To, co se dozvím, si průběžně zapisuji (do zápisníku, blogu...).

Dobrovolně vykonám dvě věci, z nichž mám běžně trému (přednesu před třídou referát, uvedu oddílovou besídku, doprovodím oddíl při vystoupení na hudební nástroj...).

Dokážu pro naši družinu vybrat vhodnou kulturní akci (koncert, představení v kině, výstava...) a po dohodě s vůdcem/vůdkyní či rádcem/rádkyní zajistit naši účast na ní.

Navštívím divadlo, koncert nebo výstavu a o obsahu nebo autorech napíšu článek nebo s nimi seznámím družinu (třídu, rodinu apod.).

Promyslím, co vše je potřeba udělat při přípravě schůzky (nebo jiné podobné akce) a jak to vše spolu souvisí. Své zjištění proberu s vůdcem/vůdkyní (či jiným vhodným dospělým). R-K

Lidé a vztahy

Opakovaně prokážu, že mi záleží na tom, správně rozumět stanoviskům ostatních. Zkusím vymyslet způsob, jak se to na mě pozná.

Vím, proč je správné se kvůli ostatním, na kterých mi záleží, dokázat omezit nebo v něčem výrazně zapřít. A prokážu, že se o to snažím. K

Seznámím se s osudy několika významných osobností, které dokázaly obstát i tehdy, kdy věrnost správnému jednání pro ně znamenala nebezpečí nebo i újmu na životě.

K

Vymyslím postup kamarádského řešení konfliktů a napíšu si ho do zápisníku.

Zamyslím se nad tím, jaké jsou vztahy v mém okolí. Vymyslím způsob, jak je zlepšit, a pokusím se o to. O výsledku si popovídám s někým, komu důvěřuji.

S družinou připravíme dotazník či interview, z kterého se dozvíme něco ze života seniorů. Každý navštíví alespoň tři seniory, od kterých získá odpovědi (např. v domově důchodců, u vlastních prarodičů...).

Moje vztahy

Připravím pro svou družinu aktivitu, díky níž bychom se navzájem lépe poznali.

Poprosím tři lidi, kteří mě dobře znají a mají mě rádi, aby mi napsali tři věci, které jim na mně vadí. Jednu tuto chybu si vyberu a začnu pracovat na jejím odstranění. O výsledku si popovídám po dvou měsících s osobou, která mi chybu napsala.

Opakovaně prokážu, že umím vyslechnout kamaráda/kamarádku, pomoci s jeho/jejím problémem a respektovat přítom tajemství.

Pokusím se zjistit (s pomocí knih, internetu i dospělých), co se rozumí ženskou a mužskou rolí, a připravím o tom pro naši družinu (nebo jinou skupinu vrstevníků) program.

Měsíc se budu snažit zvládat své problémy s „klidnou hlavou“ a nechovat se přitom protivně na své okolí. Svě poznámky si zapíšu do zápisníku a o průběhu tohoto úkolu si promluví s někým, komu důvěřuji.

Alespoň na jedné akci, na které se to hodí, budu dělat společnost osobě opačného pohlaví a budu se k ní galantně a společensky chovat (ples, večírek...).

Zorganizuji příjemné překvapení pro opačné pohlaví.

Připravím pro družinu program o společenském chování.

Komunikace mezi lidmi

Alespoň hodinu budu nerušeně pozorovat dění ve svém okolí (např. na nádraží, na náměstí, v obchodním centru...) a o svém pozorování si průběžně udělám zápisky. Ty potom využiji při vyprávění o své zkušenosti.

Alespoň při dvou diskuzích v rámci oddílu budu působit jako moderátor, který diskuzi řídí. ☺

Absolvuji v oddíle program zaměřený na pravidla mezilidské komunikace a do zápisníku si napíšu své vlastní komunikační „desatero“. ☺

Vymyslím pro oddíl nebo družinu aktivitu, při níž by se procvičila schopnost dobře se vyjadřovat.

Dokážu oddílu stručně a srozumitelně vysvětlovat pravidla náročnějších her (např. pravidla s velkým množstvím výjimek, speciálních situací, se složitějším bodovacím systémem...). D-K

U lidí na obrázku či fotografii dokážu popsat, jak se cítí nebo jaký mají mezi sebou vztah, a zdůvodním proč (z postoje, výrazu tváře...).

Svou schopnost komunikovat v cizím jazyce prokážu tak, že vysvětlím správně cestu cizinci, který zabloudil, tak, aby to pochopil, nebo si dokážu v cizím jazyce zjistit informaci, kterou potřebuju.

S družinou předvedeme pomocí pantomimy alespoň 8 citů a pocitů, které ostatní musí poznat. D

Moje pomoc druhým

Prokážu, že umím v běžných situacích správně hodnotit své možnosti pomáhat druhým: nedávám sliby, které nemůžu splnit, nepouštím se do pomoci, která je nad mé síly, nevymlouvám se tehdy, když naopak pomoc v mých silách je.

Vezmu si v oddíle na starosti nováčka, o kterého se budu starat a pomáhat mu, když to bude potřebovat.

Budu doma pomáhat do té míry, aby mi rodiče potvrdili, že zvládám základní domácí práce (jednoduché vaření, praní, žehlení, luxování ...). R-K

Vyrobím dárek k Vánocům nebo Velikonocům pro osamělého člověka ze svého okolí a předám mu ho.

Alespoň dvěma svým kamarádům nebo členům rodiny dokážu být oporou při nějakém delším trápení. Popíšu vůdci/vůdkyni, jakým způsobem jsem se jim snažil pomoci.

Připravím pro družinu nebo oddíl program o některé z organizací, které pomáhají potřebným lidem (Člověk v tísni, Charita, Diakonie, ADRA ...).

Moje rodina

Vytvořím si rodokmen svojí rodiny (zahrnující alespoň tři generace: rodiče, prarodiče, praprarodiče). Snažím se zjistit, jací lidé moji příbuzní byli (čím se zabývali/živil, jaké měli zájmy, víru, vzdělání...), uvědomím si, komu z nich jsem podobný, po kom jsem co zdědil. ⊖

Pokusím se při diskusi s rodiči nad vytvářením rodinných pravidel (ohledně společného trávení volného času, příchodů domů...) dojít k dohodě přijatelné pro všechny. ⊖

Pravidelně se pokouším překonat svoji lenost a pomoci rodičům, když moji pomoc potřebují. ⊖

Udělám si s prarodiči/rodiči výlet na místo, které je pro ně něčím významné (z dětství, studií...). ⊖

Naše parta

Pobavíme se s kamarády o tom, co je pro nás důležité, jaké hodnoty zastáváme a proč. Může nám pomoci třeba vůdce/vůdkyně nebo rádce/rádkyně. ⊕⊖

Zařadíme do programu naší party novu tradici či rituál, k jejímuž vytvoření osobně přispějí. ⊕⊖

Budu se podílet na vytváření společných pravidel naší družiny a snažit se dbát na jejich respektování. ⊕⊖

Vezmu si na starost uspořádání povídání, promítání apod. o tom, co jsme s naší partou, družinou či kamarády ze třídy podnikli zajímavého. ⊖

Družina jako tým

Se svou družinou uskutečním větší týmový úkol (větší hra po stanovištích pro mladší, oddílovou besídku, projekt na oddílové třídění odpadů...). ⊖

Zamyslím se nad tím, za co rád zodpovídám v družině (vymýšlím nápady, zapisuji kroniku, hlídám čas...), a snažím se to vykonávat dobře. ⊕⊖

Po společném družinovém úkolu zhodnotím, jak se povedl, a seznámím s tím ostatní. ⊕⊖

Povedu družinu při samostatné službě na táboře (zajištění jídla pro celý tábor na jeden den). ⊕⊖

Já a demokracie

Připravím si rozbor nedávné společenské události z různých pohledů (např. z pohledu místního občana, občana ČR, ze světového hlediska ...) a představím jej ostatním.

Zhodnotím smysluplnost a účinnost trestů (sankcí), které se uplatňují u nás v oddíle, ve škole či ve státě, a doporučím případné změny.

Zjistím, jak funguje naše středisko a středisková rada (jak často a jakým způsobem jedná, jak se volí a kdo je za co zodpovědný...).

Na příkladech z našeho oddílu a oddílové rady objasním, co to je demokratické rozhodování a co vše je pro to potřeba.

Společně s družinou vymyslíme, co musí umět a jaký musí být dobrý vůdce/vůdkyně oddílu a podle jakých kritérií bychom my volili, pokud by to byla volená funkce.

Já občan

Seženu ověřené a ne všeobecně známé informace o nějaké aktuální události v naší obci (například o plánované veřejné investici, kulturním festivalu, diskusi o budoucí podobě obce apod.).

Najdu v územním plánu, jaká pravidla musí dodržet stavba na pozemcích, kde bydlím a kde máme klubovnu.

Vedu táborovou službu, stavbu nějaké táborové stavby nebo jiný projekt podobného rozsahu.

Vím, jaká práva, povinnosti a odpovědnost budu mít, až mi bude 15 let a dostanu občanský průkaz.

Vytvoříme spolu s družinou seznam toho, co je v okolí klubovny problematické a co by se mělo nebo mohlo zlepšit. Alespoň jednu věc z toho uskutečníme, nebo zjistíme, kdo je oprávněný s tím něco udělat, a své nápady mu předáme.

Propojený svět

Nějakým způsobem (scénka, plakát, myšlenková mapa, „vědecká“ přednáška...) znázorním, jaké všechny profese jsou třeba na to, aby se postavil dům a aby se udržel v provozu.

Vymyslím a nějak ztvárním, jak by vypadal můj běžný den, kdyby nebyly automobily (pozor, automobily nevozí pouze lidi, vezmi v úvahu bezpečnost na ulicích, dovoz zboží atd.).

Srovnám ceny tří výrobků se značkou Fair Trade s podobným zbožím v běžném obchodě. U všech výrobků zjistím, odkud pochází, a zdůvodním, proč je cena u Fair Trade výrobků taková, jaká je.

S družinou najdeme v médiích 3 příklady toho, jak celebrity a firmy nesmyslně pomáhají a vymyslíme návrh, jak by mohly pomáhat lépe.

Zjistím, ve kterých zemích je zneužívána dětská práce.

Různost světa

přečtu si legendy či náboženské texty jiných národů.

Navštívím výstavu týkající se jiné kultury nebo jiné doby.

Začnu si psát e-maily nebo dopisy s vrstevníkem ze zahraničí a zjistím něco zajímavého o jeho zemi.

Zjistím, jak tři různá světová náboženství slaví svůj nejvýznamnější svátek.

Příběhy našeho světa

Vysvětlím nováčkovi vznik a význam lilie a jednoho dalšího symbolu.

Postavíme s družinou model historické stavby v regionu (např. kostel, pevnost, hrad, ale i stará stodola, pěchotní srub...).

Zjistím, jak žila moje rodina za války.

Zorganizuji pro svou družinu nebo oddíl návštěvu tradiční akce v regionu (historické trhy, festival...).

Vyberu si v okolí svého bydliště nějakou drobnou památku (např. boží muka, pomník, hraniční kámen, zastavení poutní nebo křížové cesty, kapličku) a zjistím o ní, kdy, jak a proč vznikla.

Vyberu si v okolí svého bydliště nějakou zajímavou stavbu (např. rozhledna, naučná stezka) a zjistím o ní, kdy, jak a proč vznikla.

Najdu v nějakém historickém příběhu poučení pro svůj praktický život.

Pobyt v přírodě

Na místě s rozhledem najdu své stanoviště na mapě a podle mapy popíšu okolí (názvy kopců, vesnic...).

Navštívím chráněné území, které ještě neznám. Víím, jak se v tomto území mám chovat, a budu se podle toho řídit.

Na školním výletě nebo na výletě s kamarády pomůžu ostatním se zabalením batohu, s výběrem místa pro stanování a s postavením stanu.

Na táboře připravím a řídím budování jedné společné táborové stavby.

Podle mapy, knih apod. najdu v okolní krajině tři (nebo více) zajímavých míst (rozhledny, hrady, hory, kostely, studánky...). Tato místa postupně navštívím. Na schůzce o nich budu vyprávět družině nebo připravím pro družinu výpravu na jedno vybrané místo.

Vnímání přírody

Zjistím informace o historii místa a krajiny, kde často pobývám (město nebo vesnice, kde bydlím, tábor, chalupa, hory). Získané informace si zaznamenám a podělím se o ně s družinou, rodiči apod.

Vyberu a přečtu si alespoň jednu celou knihu příběhů o přírodě nebo krajině (např. od Setona, Nevrlého).

Na táboře nebo na vícedenní výpravě se s družinou vydáme na krátkou samostatnou cestu. Poté připravíme pro ostatní zprávu o naší cestě tak, aby při jejím vnímání použili všech pět smyslů. Pro přípravu zprávy využijeme vše, co jsme po cestě našli a posbírali.

Poznávání přírody

Na výpravách, na táboře, v okolí domova nebo na chalupě najdu a naučím se poznávat nové druhy rostlin, živočichů nebo hub. Počet určím předem po poradě s vůdcem/vůdkyní nebo jiným vhodným hodnotitelem.

Vyberu si jednu událost, která může poškodit přírodu nebo krajinu (např. povodně, požár, větrná kalamita, přemnožení kůrovce, eroze, znečištění...). Na výpravě pak pozoruji okolní přírodu z hlediska vybrané události a posoudím, jak je okolní příroda a krajina vůči ní odolná a proč.

Na výpravě postupně najdu houby, několik rostlin, bezobratlých (brouků, červů...) a jiných drobných zvířat a určím, co asi žerou, co potřebují k životu, kdo je žere, jaká je jejich role v síti přírodních vztahů a své poznatky představím družině.

S družinou se aktivně zúčastníme přírodovědné exkurze (např. exkurze pořádané ČSOP, ekologickým centrem nebo „Kytičky“ pořádané Ekologickým odborem Junáka...).

Hodnota přírody

Na výpravě si budu všímat zásahů člověka do krajiny a ukážu ostatním aspoň jeden příklad vhodného a jeden příklad nevhodného zásahu. Vysvětlím, proč je popsán zásah vhodný nebo nevhodný.

Vysvětlím družině, jaký je rozdíl mezi životem zvířat v přirozeném chovu (např. slepice na dvorku nebo kráva na pastvině) a ve velkochovu.

Vymyslím návrh přírodní rezervace na nějakém místě, které znám. Vysvětlím, proč by toto místo mohlo být vhodné jako rezervace, v čem je jeho hodnota.

Najdu místo, kde podle mého názoru člověk pozitivně ovlivnil vývoj přírody a krajiny (soustava rybníků, krajinářské úpravy, zahrada nebo park...). Vysvětlím družině, v čem vidím přínos lidských zásahů do této krajiny.

Šetrné chování

Jeden celý den si budu zapisovat, co všechno jsem spotřeboval, použil, snědl (jídlo, oblečení, boty, voda, mýdlo, zubní pasta...). Pak u čtyř typově různých věcí (např. jeden kus oblečení, jeden elektrický přístroj atd.) vypátrám, z jakých přírodních zdrojů se získává.

Vysvětlím nováčkovi (nebo spolužákovi, rodičům, prarodičům, sousedovi), jakým způsobem se třídí odpad a proč je lepší třídít odpad, než vyhazovat všechno do jedné popelnice.

Zjistím, kde nejbližšie mohu koupit základní potraviny se značkou „produkt ekologického zemědělství“ (jogurt, pečivo, sýr, mléko, sušenky, čaj, zeleninu...).

Vyhledám zdroje, ze kterých mohu získat starší obnošené oblečení (secondhand, rodiče a prarodiče...). Pokud je to potřeba, toto oblečení si upravím tak, abych jej mohl nosit. S družinou poté pro ostatní uspořádáme módní přehlídku, kde v každém modelu bude alespoň jeden takto upravený kus oblečení.

Pokud tomu tak zatím není, zavedeme s družinou třídění odpadu v klubovně.

Pokud je možné jezdit do klubovny na kole, upravíme s družinou klubovnu nebo její okolí tak, aby bylo kola kde bezpečně uskladnit.

Můj začátek

Předvedu zásady život zachraňujících úkonů: masáž srdce, umělé dýchání, zastavení krvácení.

Vím, proč je důležité umět odpouštět druhým i sobě, a také odpouštět druhým i sobě dokážu.

Přemyslím o tom, co to znamená „žít skautsky“, a snažím se tak žít i mimo oddíl.

Pokusím se zjistit, v jakých situacích druhé lidi nejčastěji špatně chápu a čím je to způsobené.

Cesta ohně – 4.stupeň

Praktický život

Připravím doma pro ostatní oběd nebo teplou večeři. K⊖

Při různých příležitostech (divadlo, koncert) ukážu, že se umím vhodně společensky obléci, upravit a učesat.

Zajistím si vydání občanského průkazu nebo si podám přihlášku na střední školu. K

Vedu pokladnu na oddílové výpravě. D⊖K

Zamyslím se nad zaměstnáním, které chci v budoucnosti dělat, a zjistím, co musím udělat, abych takové zaměstnání získal.

Zjištěné informace zohledním při výběru své budoucí školy. K

Po dohodě vložím nebo převedu peníze na účet (v bance nebo pomocí internetu). K

Fyzická zdatnost

Zlepším svůj výkon ve dvou sportovních disciplínách, které si předem zvolím.

Vím, kolik potřebuji spánku, a řídím se podle toho.

Zúčastním se s družinou sportovní akce, kterou jsme ještě nezkoušeli (orientační běh, výlet na sněžnicích, vysokohorská túra, voda, lanové centrum, lezecká stěna, in-line bruslení apod.).

Připravím delší sportovní hru pro svou družinu nebo oddíl. Ⓓ-Ⓔ

Úspěšně absolvuji výkonový test odpovídající mému věku (CMT, fit trojboj a podobně).

Bud' připraven

Zjistím doma a v klubovně, kde jsou uzávěry plynu, vody, pojistky a hasicí přístroj. Ukážu někomu, kde se nacházejí, a vysvětlím, jak a kdy je použít.

Zúčastním se zdravotnického školení v minimálním rozsahu 5 hodin.

Zúčastním se se správným vybavením náročnější výpravy nebo expedice v přírodě (několikadenní puťák) či v zahraničí. Ⓐ

Aktivně se podílím na přípravě nácviku jednání v krizových situacích (nehoda, úraz, požár apod.) pro světlušky, vlčata nebo mladší skauty/ky.

Dostanu se sám/sama z neznámého místa do civilizace (ve vzdálenosti alespoň 7 km) do tří hodin za pomoci buzoly a mapy.

Zvládnou se podle navigace GPS dostat alespoň ve třech případech na určené místo (např. najdu tři poklady v celosvětové hře schovávání pokladů „Geocaching“, www.geocaching.cz, www.geocaching.com).

Hledání řešení

Připravím návrh jednodenní výpravy s návštěvou zajímavého místa (např. památky) a připravím o něm informace pro ostatní účastníky. ☰-⊖

Navrhnou několik řešení problému, který trápí náš oddíl nebo družinu, představím je ostatním členům a povedu jednání, při kterém se rozhodneme, jaký postup zvolit. ☰-⊖

Připravím pro svou družinu doporučený seznam pramenů (knih, časopisů, internetových stránek) týkající se problému, na který jsme narazili. ☰-⊖

Umím odmítnout nevyžádanou poštu nebo inzerci. Chráním si svoje osobní údaje.

Porovnám výklad jedné události z více zdrojů.

Vyjadřování

Znám silné a slabé stránky hlavních typů médií (noviny, televize, internet, rozhlas...) a předvedu to kritikou praktických ukázek.

Připravím si pro svou družinu audiovizuální program na vybrané téma a zakončím jej prostorem pro diskusi nad získanými informacemi. ☰-⊖

Umím použít různé pomůcky na podporu prezentace a znám jejich hlavní přednosti (flip chart, projektor, počítačové prezentační programy apod.).

Připravím (např. pro oddíl) vlastní prezentaci o tématu, které mě zajímá.

Nahraji si svoje povídání (vysvětlení pravidel, prezentace...). Nahrávku si poslechnu a pokusím se určit hlavní silné a slabé stránky svého projevu.

Několika různými formami zorganizuji zpětnou vazbu na nějakou akci nebo program.

Zručnost

Naučím někoho bezpečně používat vybrané nástroje (např. nůž, sekeru, šicí náčiní...) a jak je udržovat v bezvadném a funkčním stavu.

Libovolnými prostředky (namaluji, vyfotím, natočím video...) se pokusím ztvárnit vybraný námět .

Připravím pro družinu program, který rozvíjí zručnost (např. výtvarná technika, práce se dřevem, skládání origami...).

Můj oddíl

Já a můj život

Pokusím se objevit svoje životní poslání a zhodnotím svoje předpoklady (tedy silné a slabé stránky) pro něj. S výsledkem seznámím někoho, komu důvěřuji.

Připravím prezentaci nebo vyjádřím jinou vhodnou formou, proč je nenávist neslučitelná se skautingem.

Pohovořím s dospělým, kterému důvěřuji, o svých dosavadních zkušenostech s rozjímáním (vnitřním nasloucháním, meditací, modlitbou, přebýváním v tichu apod.). R-K

Po dohodě s vůdcem/vůdkyní připravím program pro mladší děti, při kterém v tichu vyslechnou několikaminutovou skladbu, báseň, píseň apod., a poté na ni několika větami budou reagovat (např. vyjádří poděkování, popíše svůj vnitřní stav apod.).

Pokusím se vyjádřit pomocí symbolů (obrázkem či jiným ztvárněním) duchovní či abstraktní skutečnosti (pravda, láska, naděje, zoufalství, odpuštění, řád).

Budu oporou (přístupem a případně pomocí při organizování) při uskutečňování oddílových rituálů a jiných aktivit směřujících k podpoře oddílové tradice a rozvoji duchovního života. R-K

Moje svědomí

Představím členům své družiny svůj žebříček hodnot a srovnám jej s hodnotami skautského zákona. R

Promyslím si, na čem mi v životě nejvíc záleží teď a jak se to během mého života proměňovalo, a výsledek literárně nebo výtvarně ztvárním (komiks, příběh, reportáž...).

Alespoň ve dvou případech dokážu na veřejnosti hájit skauting nebo se zachovat statečně v obtížné situaci, např. se zastanu šikanovaného spolužáka.

Přijmu nějakou službu, která vyžaduje spolehlivost, budu ji vykonávat aspoň tři měsíce.

Osobní rozvoj

Během dne si dokážu zorganizovat svůj čas tak, abych stihl/a všechny své povinnosti a ještě mi nějaký čas zůstal pro mé zájmy a odpočinek.

Pravidelně čtu nějaký populárně-odborný časopis nebo internetové stránky o tom, co mě zajímá a baví (o přírodě, technice, politice, historii apod.).

Prokážu aspoň na třech případech (vyhodnocením a následným jednáním), že se dovedu poučit ze svých chyb a neúspěchů.

Tři měsíce budu sledovat, jak se chovám v těžkých a náročných situacích (stres, konflikt s někým, zklamání apod.), a písemně vyhodnocovat své jednání v nich. Alespoň tři takové situace zvládnu s chladnou hlavou a přispěji k jejich vyřešení.

Připravím pro naši družinu jednoduchou prezentaci či aktivitu o tom, jak se může v přírodě či společnosti projevovat princip zpětné vazby.

Lidé a vztahy

Před vrstevníky obhájím, proč je správné dodržovat řád (např. zákony, pravidla hry...), ačkoliv se někdy na první pohled zdá, že je to nevýhodné.

Zamyslím se, čím ve svém jednání a svých postojích podporuji dobré vztahy, a čím jim naopak škodím. Svoje závěry proberu s někým, komu důvěřuji.

Dokážu obhájit svůj názor na to, jak internet ovlivňuje mezilidské vztahy, jaké klady i rizika může internetové kamarádství mít, a vysvětlím, proč si to myslím.

Dokážu v diskusi vyjádřit svůj názor na to, jaké by měly být vztahy děvčat a chlapců v mém věku, a vysvětlím, proč si to myslím.

S družinou vymyslím a zrealizuji divadelní scénku o vztazích děvčat a chlapců v našem věku. ☺

Vím, co je ve vztazích s malými dětmi důležité, a snažím se to uskutečnit pěkným vztahem k nějakému výrazně mladšímu dítěti (ne sourozenci).

Dokážu vysvětlit, co je ve vztazích se starými lidmi důležité, a snažím se to uskutečnit pěkným vztahem k nějakému konkrétnímu starému člověku mimo rodinu.

Moje vztahy

V následujících dvou měsících mi alespoň ve třech konkrétních případech kamarádi dosvědčí, že jim dokážu účinně pomáhat s řešením jejich problémů.

Vytvořím si přehled toho, co dobrého mě moji kamarádi v posledních letech naučili, a najdu způsob, jak za to každému z nich poděkovat.

Snažím se o svých citech a náladách uvažovat a zkoumat jejich působení, abych já ovládal/a víc je, než ony mě. O výsledku svého sledování alespoň za poslední tři měsíce pohovořím s někým dospělým, komu důvěřuji.

Připravím ve spolupráci s vůdcem/vůdkyní debatu o problémech vztahů mezi chlapci a děvčaty, včetně úvodu do tématu a následného vyhodnocení debaty.

Připravím ve spolupráci s rádcem/rádkyní (vůdcem/vůdkyní) pro svou družinu (oddíl) program na téma spolehlivosti, věrnosti, zodpovědnosti a odpouštění v přátelství.

Připravím ve spolupráci s vůdcem/vůdkyní oddílu program zaměřený na rozvoj vzájemné důvěry, který bude obsahovat i následnou reflexi o významu důvěry.

Zjistím (např. pomocí dotazníku, který připravím ve spolupráci s vůdcem/vůdkyní), co si členové naší družiny představují pod tím, když se řekne „správný sexuální život“.

Komunikace mezi lidmi

Vymyslím si cestu, jak se dál zlepšovat ve schopnosti zdůvodňovat svoje názory a předkládat je tak, aby jim druzí mohli dobře rozumět.

Alespoň tři lidé mi potvrdí mé zlepšení ve schopnosti jim naslouchat a rozumět.

Připravím pro oddíl nebo družinu program o pravidlech civilizované diskuze. Ď

Dokážu na různých situacích z filmu nebo knížky ukázat, kdo a jak si tam počínal vhodně z hlediska pravidel správné komunikace, a kdo se naopak proti nim proviňoval.

Pokusím se alespoň po dva měsíce aktivně přispívat k řešení konfliktů, ke kterým nejčastěji dochází v mém okolí (v družině, u nás doma nebo ve třídě), a o výsledku si promluvím s vůdcem/vůdkyní nebo jiným dospělým, kterému důvěřuji.

Dokážu spolehlivě neverbálně předávat někomu dalšímu (např. kamarádovi) instrukci pro splnění nějakého úkolu.

Svou schopnost komunikovat v cizím jazyce prokážu tak, že dobře zvládnou roli tlumočnicka (například na zahraničním pobytu).

Vymyslím pro oddíl nebo družinu aktivitu, při níž by se procvičila schopnost dobře se vyjadřovat. ☺

Moje pomoc druhým

Promyslím, jakým způsobem mohu pomáhat potřebným lidem u nás i ve světě. Zhodnotím své možnosti, porovnáám to, co by bylo možné dělat, s tím, co dělám. Pohovořím o tom s někým, komu důvěřuji, a domluvím se na dalším postupu.

Připravím pro oddíl prezentaci o potřebnosti charitativní činnosti a možnostech skautů se na ní podílet, nebo prezentuji výsledky sbírky, které jsme se zúčastnili (na co se peníze použily, jaké byly výsledky...).

Podílím se na přípravě oddílové akce na podporu významného charitativního projektu (např. Pomozte dětem, Postavme školu v Africe...).

Dlouhodobě se věnuji opuštěnému kamarádovi (nový spolužák, dítě cizinců...), aby se necítil sám a neměl potíže ve škole. R-

Na základě spolehlivých informací si společně s družinou vybereme nějakou charitativní sbírku, na níž každý z nás přispěje částkou alespoň 100 Kč, kterou si sám ušetřil nebo vydělal.

Moje rodina

Navštívím rodiště svých rodičů nebo prarodičů a pokusím se o místu a jeho historii něco dozvědět (místní pověst, tradice...). KΘ

Vím, kde pracují moji rodiče a čemu se ve svém zaměstnání věnují. Pokusím se o tom, čím se zabývají, zjistit více třeba návštěvou jejich pracoviště, rozhovorem s jejich kolegy apod.

Budu pomáhat rodičům nebo prarodičům s nějakou pravidelnou činností, budu všímavý k tomu, co je kde potřeba. KΘ

Snažím si pravidelně vyhradit čas na rozhovory, povídání s rodiči, abychom o sobě stále věděli – jak se nám daří/nedaří, co chystáme apod. KΘ

Zorganizuji akci pro naši rodinu (naplánuji výlet, uspořádám oslavu...). Θ

Naše parta

Program, který připravím pro družinu, po jeho skončení zhodnotíme, jak všichni společně, tak i já sám pro sebe. ☺☹

V případě, že v naší družině něco nefunguje tak, jak by mělo, zasadím se o to, aby se věci změnily k lepšímu. ☺☹

Se svojí družinou zorganizuji program na oddílovou událost (zábavný večer, divadelní soutěž, oddílovku...). ☹

Se svou družinou uspořádám setkání s družinou z jiného oddílu. ☺☹

Založím a budu spravovat webovou stránku / blog / e-mailovou konferenci, jejímž prostřednictvím bude naše parta komunikovat. ☺☹

Družina jako tým

Naplánuji se svou družinou dlouhodobější společný projekt, budu koordinovat práci skupiny tak, abychom dosáhli předem vytyčeného cíle. ☺☹

Při práci na různých úkolech si postupně vyzkouším alespoň tři různé role (šéf, režisér, inovátor, kritik, organizátor, týmový hráč, dotahovač, specialista...) a následně zhodnotím, jak se mi ve které z nich dařilo. ☺

Při společném družinovém úkolu zastávám roli pozorovatele, který po skončení aktivity s ostatními rozebere, jak si při úloze počínali. ☺☹

Všímám si, co se rádci/rádkyni daří a nedaří při vedení družiny a podělím se s ním/ní o své postřehy (kritika i pochvala). ☺☹

Zúčastním se se svou družinou Svojsíkova závodu. Poučíme se z našich úspěchů a neúspěchů v závodě. ☺☹

Já a demokracie

Vysvětlím mladšímu členovi oddílu, jak funguje naše středisko a středisková rada, představím mu jednotlivé oddíly a způsob, který používáme k rozhodování o našem oddíle (oddílová rada).

Aktivně se podílím na činnosti oddílu a přeberu zodpovědnost za minimálně jeden důležitý úkol vyžadující aktivní rozhodování a souhru dalších členů skupiny.

Přečtu knížku nebo se podívám na dokument o době či zemi, kde je či byla diktatura, a najdu si k tomu další informace.

S družinou najdeme nějakou konkrétní příčinu nedorozumění naší (české) společnosti s některou z jejích menšin (Romové, Vietnamci...). Vyhledáme si informace o jejich kultuře a způsobu života, s pomocí kterých vysvětlíme oddílu, jak se chovat, aby k nedorozuměním nedocházelo.

Já občan

Zjistím, jaká další občanská sdružení mimo Junák a působí v naší obci/čtvrti a čemu se věnují.

Zúčastním se akce jiné neziskové organizace a nějakým způsobem o ní informuji ostatní členy oddílu.

Zjistím, co je to EIA a SEA a najdu informace o proběhlém či probíhajícím procesu EIA v našem regionu.

Domluvím společnou akci (spolupráci) naší družiny/oddílu a jiné neziskové organizace.

Připravíme s družinou krátký dokument (film, článek, komiks...) o nějaké zajímavé žijící osobnosti nebo skupině lidí z naší obce.

Zorganizujeme s oddílem akci pro veřejnost a já na sebe při organizaci vezmu nějaký dílčí úkol.

Připravím hru, kde se ostatní dozvědí, kde je obecní/městský úřad, pošta, lékař, policie, knihovna.

Propojený svět

Spolu s oddílem, družinou nebo ve dvojici vymyslím nebo zjistím způsob, jak mohu pomoci dětem v rozvojových zemích, a pomohu jim.

Nějakým způsobem (scénka s pomocí mé družiny, plakát...) znázorním, jaké všechny profese jsou třeba na to, aby mohlo fungovat město.

Zjistím/vymyslím, koho a jak ovlivňuje (pozitivně i negativně) nějaká větší změna (stavba supermarketu, velké továrny, zrušení železniční tratě, postavení nové obytné čtvrti na malé vesnici...). Výsledek zaznamenám třeba formou myšlenkové mapy, nebo jako příběh konkrétních místních lidí (např. majitele malého obchodu, starosty, zemědělce, rodiny bydlící v sousedství, majitele penzionu...).

Zjistím, které z potravin, co běžně jím, se pěstují na místě deštných pralesů, a omezím jejich konzumaci.

Různost světa

Po dva měsíce se budu snažit ze své řeči vymazat nálepky („cigoši“, „negr“, „no jo, holka“, „mentál“ apod.) a předsudky („všichni Romové kradou“, „chlap se neumí starat o dítě“, „ženská neumí řídit“, „chudí si za svoji situaci mohou sami“, „cizinci nám berou práci“ apod.). Budu se snažit je dál nešířit (nebudu např. vyprávět vtipy založené na předsudcích).

O své návštěvě cizí země nebo její kultuře a umění udělám program pro družinu.

Před pobytem v zemi, kterou blíže neznám, si o ní a lidech, kteří v ní žijí, najdu informace a naučím se základní fráze tamního jazyka.

Připravíme s družinou akci v místním komunitním centru, volnočasovém klubu nebo podobném zařízení.

Připravím pro náš oddíl program o některé z menšin, které žijí na našem území (Vietnamci, Slováci, Židé...).

Příběhy našeho světa

Vyberu si jeden přírodní jev, ztvárním jej výtvarně nebo jinak umělecky a pak jej popíšu z přírodovědného hlediska.

Přečtu si knihu příběhovou formou přibližující historii skautingu (např. 250 milionů skautů nebo Vlk, jenž nikdy nespí).

Najdu poškozenou drobnou památku a s družinou nebo oddílem ji pomohu opravit.

S družinou si vybereme jeden starý místní zvyk a obnovíme jej.

Poslechnu si vyprávění o výstavbě panelového sídliště v naší obci od člověka, který to zažil.

Sám nebo s družinou se zamyslím, co musel člověk za komunismu udělat, když chtěl sehnat lego, hi-fi věž, cement na stavbu domu, běžky, nové auto, pomeranče, když chtěl jet do Itálie, co mohl dělat, když nesouhlasil s výstavbou továrny před svým domem. Libovolnou formou to přiblížím družině, oddílu nebo spolužákům.

Porovnej, jak vypadala profese jednoho z tvých rodičů nebo dobrých známých a člověka, který měl stejné povolání, byl stejně starý a žil na stejném místě před roky 1970, 1930 a 1870.

Pobyt v přírodě

Zúčastním se celodenní horské túry na běžkách nebo sněžnicích.

Podle mapy naplánuji celodenní výpravu pro družinu nebo oddíl, popíšu trasu a podle mapy určím délku a náročnost cesty.

Vysvětlím členům družiny, jak se chovat v přírodních rezervacích a proč. Seznámím je s jedním chráněným územím.

Poradím nováčkovi, jaké vybavení si má vzít na výpravu, a pomohu mu dobře sbalit batoh.

Připravím pro družinu nebo oddíl návod, jak postupovat v případě nějakého nebezpečí při pobytu v přírodě - podle konkrétní činnosti a situace oddílu (např. co dělat při náhlé vánici v horách, při povodni na táboře, když se část oddílu ztratí, při úrazu na puťáku...).

V létě strávíme s družinou 24 hodin mimo tábor, k jídlu a pití přitom použijeme pouze to, co najdeme v přírodě, případně využijeme nejzákladnější suroviny, které dostaneme v táboře (sůl, mouku, vodu...). Z těchto surovin si uvaříme.

Vnímání přírody

Během tábora strávím bez ostatních lidí aspoň půl dne v přírodě (nedaleko tábora) a budu si všímat, co se děje kolem mě.

Vymyslím si a do oddílového nebo táborového časopisu, do kroniky apod. napíšu (nebo ho vyprávím večer družině) příběh nějakého místa nebo nějakého živého tvora – např. příběh řeky, která teče kolem tábora, příběh myši, kterou jsme ráno našli v zásobovacím stanu, příběh stoletého dubu na rozcestí).

Libovolným způsobem se pokusím umělecky zobrazit něco hezkého v přírodě nebo vyjádřit, jak na mě příroda působí (nakreslím obrázek, napíšu básničku nebo povídku, udělám několik fotografií, koláž...).

Připravím sérii fotografických hádanek z přírody – sérii záběrů, ze kterých díky neobvyklému pohledu (ne kvůli špatné technické kvalitě snímků) není lehké poznat, co je na fotografii zobrazeno.

Poté zorganizují pro oddíl či pro družinu soutěž v hádání. S družinou si vypůjčíme fotoaparát s makroobjektivem a (nejlépe s pomocí zkušeného fotografa) každý nafotíme několik zdařilých detailů květin nebo jiných přírodnin.

Poznávání přírody

Vyberu si nějaký menší omezený prostor v přírodě (břeh rybníka, přechod lesa a louky, ztrouchnivělý pařez, velkou louži...). Tento prostor chvíli detailně pozoruji a snažím se tam najít co nejvíc organismů. Na základě svého pozorování se pokusím popsat vztahy mezi organismy v tomto omezeném prostoru – co je zdrojem energie pro přítomné organismy, co je čí potravou, jak se bude pozorovaný prostor dál vyvíjet, co ho může zničit.

Libovolně tvořivě (povídka, komiks, plakát, koláž, model ...) ztvárním typický den nějakého zvířete a jeho zapojení do sítě vztahů s jinými zvířaty, rostlinami a prostředím.

S družinou se aktivně zúčastníme přírodovědné exkurze (např. exkurze pořádané ČSOP, ekologickým centrem nebo „Kytičky“ pořádané Ekologickým odborem Junáka...). Pokud jsem tuto aktivitu již dělal v předchozím stupni, musí být exkurze jinak tématicky zaměřena.

Pro výpravu na přírodně zajímavé místo si připravím z důvěryhodných zdrojů kvalitní a pro ostatní záživné povídání o tom, čím je toto místo zajímavé a cenné. Popíšu přitom hlavní organismy, které se tam vyskytují, a jejich vzájemné vztahy.

Hodnota přírody

Připravím plán rozmístění stanů a ostatních staveb na táboře tak, aby tábor dobře zapadl do okolní přírody a krajiny.

Připravím družinovou výpravu do historické zahrady nebo parku a ostatním popíšu vznik a historii tohoto místa.

Pro družinu připravím návštěvu nebo promítání filmů, kde hlavní roli hraje příroda (např. Baraka, Mikrokosmos, Ptačí svět, 3D filmy o přírodě).

Najdu nějakou bažinu, rybník, tůňku nebo mokřad a vysvětlím družině, jaký pozitivní význam pro okolní přírodu a krajinu má toto místo.

S družinou seženeme materiály, ze kterých můžeme připravit pro diskusi o pokusech na zvířatech (o pokusech medicínských, kosmetických a školních a o alternativách k nim).

Šetrné chování

Vypočítám, kolik energie spotřebují všechny elektrické spotřebiče u nás doma za rok. Pokusím se vyhledat informace o šetrnějších typech spotřebičů (úsporné žárovky apod.) a spočítám, kolik energie bychom za rok ušetřili, kdybychom místo normálních spotřebičů používali ty šetrné.

Nakreslím a popíšu původ nějaké věci, kterou denně používám (kniha, batoh, boty) – suroviny, jejich zpracování, doprava, výroba materiálu, výroba hotového výrobku. Do obrázku také zakreslím, co se stane s věcí, až ji přestanu používat (vyhodí se na skládku, spálí, recykluje...). Vše pak ukážu a vysvětlím družině.

Doma nebo na táboře budu týden sledovat, kolik se vyhodí jídla. Vymyslím způsob hospodaření s jídlem, aby se žádné nevyhazovalo, a navrhnu ho družině nebo rodičům.

Najdu nové využití pro starší nebo opotřebované oblečení (ušiji si z něho něco pěkného na sebe, udělám mladší sestře šatičky pro panenku, oblečení vyperu a vyspravím a nabídnu humanitární organizaci...).

Spolu s družinou ve spolupráci s vedením vymyslíme, jak upravit klubovnu a její provoz (vytápění, úklid, odpad atd.) tak, aby byla šetrnější k životnímu prostředí. Navržený postup zrealizujeme.

vyrobit z čerstvých surovin marmeládu, kompot nebo nakládané zelí

Můj začátek

Uplavu bez přestávky 100 metrů. Předvedu simulovanou záchranu tonoucího.

Při plnění náročnějšího úkolu si dokážu správně rozvrhnout čas tak, abych všechno zvládl.

Opakovaně prokážu, že mi záleží na tom, abych druhým pozorně naslouchal a správně rozuměl stanoviskům ostatních. Zkusím vymyslet způsob, jak se to na mně pozná.

Prokážu, že jsem schopný v běžných situacích správně hodnotit své možnosti pomáhat druhým: nedávám sliby, které nemůžu splnit, nepouštím se do pomoci, která je nad mé síly, nevymlouvám se tehdy, když naopak pomoc v mých silách je.

Obsah

Cesta země – 1.stupeň.....	6
Cesta vody – 2.stupeň.....	22
Cesta vzduchu – 3.stupeň.....	42
Cesta ohně – 4.stupeň.....	62